leden / 2026

NEWSLETTER

institut VÁCLAVA KLAUSE

V. Klaus: Budoucnost Evropy v éře geopol. posunů

I. Strejček: Opoziční prezident

L. Jakl: Proč zrovna Venezuela?

L. Henek: Nedostatečná lítost Fridricha Merze

J. Weigl: Německé výročí v závoji nejistot

I. Strejček: Kvadratura grónského kruhu a český zájem

L. Jakl: Kapitalismu je 35

J. Weigl: O iluzi bezpečnostních garancí

LEDNOVÝ GRAF IVK

Psychické problémy dětí v USA jsou nejvýznamnější u sekulárních liberálů

Podíl amerických studentů 12. ročníku, kteří souhlasí s tvrzením „Život často působí bezvýznamně", rozdělený podle politické orientace a náboženské angažovanosti

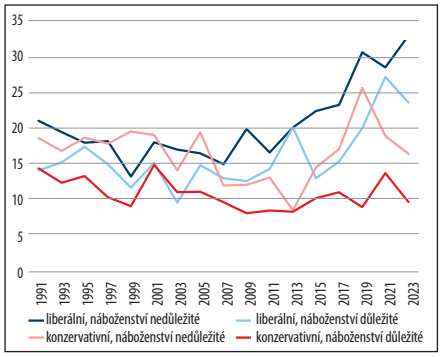

Zdroj: Jonathan Haidt, The Free Press (data dle Monitoring the Future)

Institut Václava Klause o.p.s.
Šárecká 15/29
160 00 Praha 6
e-mail: office@institutvk.cz
www. institutvk.cz
IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 30. 1. 2026

Budoucnost Evropy v éře dnes probíhajících geopolitických posunů

Václav Klaus

Téma, ke kterému mám dnes ve Vídni promluvit, je nesmírně komplikované a ambiciózní. Proto jsem schopen učinit k němu jen několik poznámek. Neslibuji souvislý projev, ani autoritativní stanovisko.

Nejsem futurolog. Dávám přednost diskusi a analýze trendů a tendencí, které prožíváme. Futurologie, dnes tak populární, je obvykle sbírkou zbožných přání – buď pozitivních, naivně utopických, nebo pesimisticky negativních, až nihilistických. Považuji za lepší soustředit pozornost na deskripci současných trendů než spekulovat o hypotetických vizích budoucnosti.

Považuji za lepší soustředit pozornost na deskripci současných trendů než spekulovat o hypotetických vizích budoucnosti.

Byl jsem požádán promluvit zde o budoucnosti Evropy v období evidentních geopolitických posunů. Jsem ale přesvědčen, že bude osud Evropy mnohem více ovlivňován naším vnitřním vývojem než jakýmikoli předvídatelnými geopolitickými posuny. Jednu prognózu si přesto dovolím učinit: budeme-li nadále fungovat a vyvíjet se tak, jako tomu bylo v posledních letech a desetiletích, žádnou budoucnost mít nebudeme – nebo jinak řečeno – staneme se stále bezvýznamnější částí světa.

Jsem přesvědčen, že bude osud Evropy mnohem více ovlivňován naším vnitřním vývojem než jakýmikoli předvídatelnými geopolitickými posuny.

Dominantním geopolitickým posunem ve světě je v současnosti přechod od unipolarity k jinému systému geopolitického uspořádání. Tento proces probíhá již řadu let. Přijměme jako východisko, že unipolarita a americká hegemonie jsou už dnes věcí minulosti. Chaotické a pro většinu z nás v mnoha ohledech nečekané a nebezpečné chování této supervelmoci je toho důsledkem. Je to mimořádně nebezpečné zejména pro malé země jako je Česká republika a Rakousko.

Na straně jedné to není nic převratně nového nebo neznámého. Něco podobného se v lidských dějinách stalo vícekrát. Starý

▸

EDITORIAL

První letošní číslo Newsletteru IVK se tematicky soustřeďuje na probíhající geopolitické posuny a jejich důsledky pro Evropu i Českou republiku. Václav Klaus ve svém vystoupení z vídeňského kongresu analyzuje konec americké hegemonie a přechod ke světu soupeřících mocenských bloků. Varuje před ideologickou politikou Evropské unie, kterou označuje za umělý a demokraticky problematický konstrukt, oslabující svobodu i ekonomickou výkonnost Evropy.

Jiří Weigl se tématu geopolitiky věnuje ve dvou textech. V textu „Německé výročí v závoji nejistot" připomíná 155 let od sjednocení Německa a sleduje dlouhé linie jeho mocenského působení až k dnešní ideologické krizi. V eseji o „iluzi bezpečnostních garancí" pak otevřeně konstatuje, že Západ Ukrajině žádné skutečné bezpečnostní záruky poskytnout nechce ani nemůže.

Ladislav Jakl se vrací k Venezuele svým starším textem „Proč zrovna Venezuela?", v němž upozorňuje na selektivní mediální pozornost a připomíná, že „mediálním tématem se nestane země, kde lidé nejvíc trpí, ale ta, kde má někdo mocný zájem". Ve svém druhém komentáři vykračuje mimo zahraničně politická témata a bilancuje 35 let od startu transformace a připomíná význam privatizace, cenové liberalizace a vlastnictví pro svobodu každodenního života.

▸

(Pokračování ze strany 1)

Ladislav Henek se ostře vymezuje vůči dnešnímu Německu a klade otázku, zda pouhá lítost kancléře Merze (nad odklonem od jádra) může nahradit odpovědnost za Green Deal, omezování svobody slova, woke ideologii, multikulturalismus a nové válečné ambice.

Ivo Strejček se v textu „Kvadratura grónského kruhu a český zájem" zabývá americkým tlakem na získání Grónska, jeho dopady na NATO a evropskou bezpečnost a pokládá zásadní otázku, jak má v této situaci hájit své zájmy Česká republika.

Filip Šebesta

hegemon se snaží udržet svou moc a privilegované postavení a chová se agresivněji než dříve. Otázkou je, jak dlouho toto přechodné období potrvá. V tomto ohledu si nedovoluji činit žádné prognózy. Bude záležet na měnícím se rozložení sil ve světě. Můj odhad je, že to určitě bude pokračovat po celý zbytek mého života, což ale příliš neříká. Moje éra je každopádně u konce. Navíc nemám v úmyslu stát se uměle inteligentním.

Starý hegemon se snaží udržet svou moc a privilegované postavení a chová se agresivněji než dříve.

Jednou věcí je síla bývalého hegemona, který chce dnes získat Venezuelu, Kubu, Írán, Grónsko a leccos jiného a současně chce dostat Nobelovu cenu za mír.

Jinou věcí je pohled na stranu těch druhých. Na základě mého nedávného rozhovoru s vysoce postaveným čínským představitelem se mi zdá, že Čína chce svůj vzestup na vrchol urychlit. Podobné ambice mají i další rychle rostoucí velké země. Můžeme se proto dožít řady překvapení a nečekaných zvratů.

Mám zde dnes hovořit o Evropě, ale mám velký problém mluvit o Evropě stejným způsobem jako o jiných velkých světových hráčích. Evropa je něco jiného. Evropa je kontinent, nikoli země, nikoli stát, nikoli říše, ale ani žádný jiný druh standardní politické entity.

Budeme-li nadále fungovat a vyvíjet se tak, jako tomu bylo v posledních letech a desetiletích, žádnou budoucnost mít nebudeme – nebo jinak řečeno – staneme se stále bezvýznamnější částí světa.

Evropská unie takovou entitou rovněž není. EU není ani autentickým, ani přirozeně vyvíjejícím se celkem, není krok za krokem vytvářeným konglomerátem zemí. Je to umělý konstrukt bez demokratické legitimity, což ho nevyhnutelně činí slabým. Nezastupuje přímo občany evropských zemí. Jeho existence je odvozená, nikoli původní. Z tohoto důvodu nemůže mít skutečnou politiku.

EU se samozřejmě snaží politiku dělat. Místo aby svou činnost směřovala k tomu, co bych nazval starostí o veřejné statky na kontinentální úrovni (řečeno jinou terminologií: k řešení externalit z pohledu jednotlivých zemí), snaží se zasahovat do všeho, do nejmenších detailů, snaží se centralizovat veškeré rozhodování. Pokouší se kontrolovat i věci, které jsou veřejnými statky na úrovni států či místních komunit, a dokonce i statky soukromé. Prosazováním ideologií, jako jsou environmentalismus, genderismus, multikulturalismus a globalismus, se snaží detailně diktovat životy jednotlivců. Tím podkopává podstatu elementární lidské svobody a demokracie.

EU – jako exponent, ne-li přímo nástroj těchto ideologií – zásadně podkopává ekonomickou výkonnost evropských států, činí je nekonkurenceschopnými a Evropu dělá stále závislejší a bezvýznamnější. Taková Evropa bude čím dál více připomínat pouhou „třtinu ve větru" a nebude brána vážně. Zároveň bude o to více zranitelná vůči všem variantám geopolitických posunů.

Existuje šance na změnu? Vyžadovalo by to zásadní zásah do procedur, legislativy a institucí EU. Vyžadovalo by to její radikální transformaci. V bývalých komunistických zemích jsme v závěru komunismu věděli, že potřebujeme více než gorbačovskou perestrojku. Věděli jsme dobře, že perestrojka byla snem o radikálním zlepšení výkonnosti systému bez změny jeho podstaty. Perestrojka tehdy selhala. A my víme, že podobné dnešní pokusy o evropskou perestrojku selžou také.

Obvykle se říká, že se dnešní svět posouvá od unilateralismu k multilateralismu. Nemyslím si to. Kéž by to tak bylo. Nacházíme se v německy mluvící zemi, kde v politologických debatách stále více účastníků cituje Carla Schmitta a jeho koncept *Großräume und Einflußsphären* (velkoprostory a sféry vlivu). Vraťme se k této terminologii, je v lecčems produktivní.

U zásadně podkopává ekonomickou výkonnost evropských států, činí je nekonkurenceschopnými a Evropu dělá stále závislejší a bezvýznamnější. Taková Evropa bude čím dál více připomínat pouhou „třtinu ve větru" a nebude brána vážně.

Nejnovější Trumpovy kroky ve Venezuele (a jeho hrozby vůči dalším regionům a zemím) naznačují, že není zastáncem „regelbasierte Ordnung", že se mu více líbí „ein Kartell von Imperien". Není zastáncem řádu založeného na pravidlech, je zastáncem kartelu říší. Proto nikoli náhodou Donald Trump nehovoří pouze o Monroeově doktríně, ale novátorsky své o Donroeově doktríně. Tato právě se rodící doktrína by byla něčím zcela jiným než multilateralismus. „Kartell von Imperien" (kartel říší) já za funkceschopný multilateralismus považovat nemohu.

23. Vídeňský kongres, Palais Wertheim, Vídeň, 26. ledna 2026

Opoziční prezident

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

Výsledky podzimních parlamentních voleb v České republice rozhodly o porážce koaliční vlády Petra Fialy. Oprávněně. Důvodů k rozchodu s Petrem Fialou a členy jeho vlády měli občané dost a dost. Příčiny porážky vlády, která naší zemi více vládla z Kyjeva a Bruselu než z Prahy, dnes ale rozebírat nechci. Učinili jsme tak v textech našeho institutu mnohokrát. Dnes mi jde o poněkud jiný pohled, myslím málo zmiňovaný, ač významně určuje celé povolební období v naší zemi. Ve volbách totiž prohrála nejen Fialova koalice, ale v oněch volbách prohrál i prezident Petr Pavel a jeho tým na Pražském hradě.

Petr Pavel se nikdy příliš nesnažil zakrývat svoji náklonnost k bývalé Fialově pětikoaliční vládě. Vcelku bez zábran a otevřeně dával najevo, že jeho sympatie patří „fialovcům", že jim drží palce, že jedině v nich vidí záruku „hodnotového připoutání k západním spojencům". A Fialova koalice jej za to na oplátku také při každé vhodné příležitosti politicky podporovala. Nakonec, byl to přece Petr Fiala a tehdy jeho parlamentní vládní většina, kdo kandidaturu Petra Pavla na post hlavy státu vehementně podporovali. Nikomu z nich nevadila Pavlova komunistická minulost, nad ní mávli rukou, ač právě oni se při každé příležitosti předhánějí ve svém antikomunismu a na slogan „s komunisty se nemluví", dávno ve společnosti nerezonující, jsou ochotni přísahat.

Ač zřejmě do poslední možné chvíle Fialova koalice blouznila o zázraku a doufala ve volební vítězství, již nejméně celé letní měsíce se na Hradě prezident a jeho tým intenzivně zabývali řešením povolební situa-

ce po (očekávané) porážce Fialy i hledáním způsobů, jak znemožnit či alespoň zpomalit vznik nové, dle dlouhodobých preferencí pravděpodobné, Babišovy vlády. Jak můžeme usuzovat z vývoje povolebních měsíců a týdnů, řešení tehdy nalezli: prezident Pavel se stane prezidentem opozičním. Ujme se role reprezentanta poražené politické opozice, strhne na sebe podporu těch voličů, kteří nemohou Babiše, Okamuru nebo Turka „vydýchat" a v této pozici – ústava neústava – bude komplikovat vznik i práci nové vlády.

Nejprve mu stačilo celý proces existence vlády zpomalovat. Pro její vznik si kladl zvláštní podmínky, ke kterým zručně využil slabosti Andreje Babiše ve vztahu k jeho podnikatelské minulosti.

A daří se mu to. Nejprve mu stačilo celý proces existence vlády zpomalovat. Pro její vznik si kladl zvláštní podmínky, ke kterým zručně využil slabosti Andreje Babiše ve vztahu k jeho podnikatelské minulosti. Pavlova slova o tom, že „ne já, ale občané musí veřejně slyšet, jak Andrej Babiš vyřeší střet zájmů", byla nedůstojná a kdyby tehdy Babiš prohlásil, že takové „hradní" ponižování mu za premiérskou funkci nestojí, byl bych se tomu snad ani nedivil.

Ač se Petr Pavel nikdy v minulosti veřejně nepohoršil nad Dozimetrem, bitcoinovou kauzou nebo Fialovou kampeličkou, tak když se tu objevil „fenomén Turek" a jeho klukoviny (pravda, mohly by se nazvat i ostřejšími slovy), prezident se zásadově „zaťal" a jako bezúhonný soudce a příkladný morální obr s bezchybnou minulostí se jal vehementně kádrovat Turkovu účast ve vládě. Správně se Motoristé tvrdohla-

Prezident se zásadově „zaťal" a jako bezúhonný soudce a příkladný morální obr s bezchybnou minulostí se jal vehementně kádrovat Turkovu účast ve vládě.

vě a zarputile postavili na Turkovu obranu i správně argumentovali Turkovým silným mandátem vzešlým z voleb. Jak se ale ukazuje, slovu „mandát" rozumí Petr Pavel snad jen v souvislosti se svým zvolením, ostatní mandáty je připraven zpochybňovat, opravovat a – jak nám temně pohrozil ve svém novoročním projevu – i „že se bude zajímat o to, zda vláda a její jednotliví ministři … nebudou dělat kroky, které mohou ohrozit naši demokracii, naše instituce, naši bezpečnost a sounáležitost se svobodným světem".

Prezident Petr Pavel a jeho okolí, na což nezapomínejme, a právě v tomto myšlenkovém podhoubí také hledejme zdroje Pavlova počínání, se nezpochybnitelně postavil na stranu dnešní opozice. Petr Pavel je starostou, lidovcem, topákem i členem ODS v jedné osobě, ale svým mělkým respektem k základnímu zákonu naší země – ústavě – především pirátem.

A proto by měla nová Babišova vláda konečně odhodit politické rukavičky a jít s Pavlem do politického střetu. Mělo k tomu ostatně dojít mnohem dřív, a nejen kvůli Turkově nominaci. Ta je jenom součástí kulis, ve které probíhá prezidentův boj o získání významnějšího podílu na politické moci. Měl to proto být premiér Babiš, kdo měl již před pár týdny prezidentovi bez okolků říci, že odpovědnost za vládu nese v českém politickém systému premiér, ne prezident. Ale budiž, jde-li v následujících hodinách Andrej Babiš s žádostí o jmenování Filipa Turka ministrem životního prostředí a platí-li stále Pavlův odmítavý postoj, musí dojít ke střetu. Jakou může mít podobu a v co vyústí, zatím nevíme. Pokud to Babiš ustojí a bude si počínat sebevědomě, mohl by to být střet pro současnou českou politiku v mnoha směrech očistný.

Pokud to Babiš ustojí a bude si počínat sebevědomě, mohl by to být střet pro současnou českou politiku v mnoha směrech očistný.

Ale ustojí to Andrej Babiš? Neproběhne to tak nějak „oni mi ho navrhli, trvají na nominaci, tak já ji sem nesu, co mám dělat"? Pokud by tato moje obava měla platit, pak by Babiš (vědomě či podvědomě, což je úplně jedno) akceptoval Pavla v roli reprezentanta opozice a nesmírně by si zkomplikoval vládnutí a vlastně i samotnou existenci svého kabinetu. Uvidíme.

6. 1. 2026

Proč zrovna Venezuela?

Ladislav Jakl
člen správní rady IVK

Slova níže uvedeného textu jsou sice již téměř sedm let stará, ale neztratila nic na své platnosti. To, že mohou být zveřejněna beze změn je nejen ukázkou konzistentnosti jejich autora, ale do značné míry také ukázkou neměnné povahy světa, ve kterém žijeme. (pozn. redaktora)

Pustíte si zprávy: Venezuela. Posloucháte rádio: Venezuela. Kouknete do novin, na zpravodajské weby: Venezuela. Kde to je? Někde v Latinské Americe. Mají tam velikou řeku – Orinoko. A ropu.

No a? Zemí je na světě asi dvěstě. Pravda, Venezuela patří mezi čtyřicet největších, má ale každá ze všech ostatních čtyřiceti takhle úpornou publicitu? Vládne tam režim prezidenta Madura, blízký marxismu. Což o to, k tomu mají blízko (nebo v poslední době častokrát měly) skoro všechny země tohoto subkontinentu. Lidový marxismus je tam všude velice rozšířen, stejně jako antiamerikanismus. Dokonce velice levicová je i většina jihoamerických katolických kněží a biskupů, a to už po dlouhá desetiletí. V několika zemích běželа či latentně dodnes běží občanská válka, proběhla řada vojenských převratů, jinde války zločineckých gangů.

Někdo na ni má chuť. Proto se z ní dělá celosvětové politické i mediální téma prvního řádu, zcela neúměrné významu této země i významu tamního dění.

Po této stránce je na tom Venezuela ještě celkem dobře. Ale někdo na ni má chuť. Proto se z ní dělá celosvětové politické i mediální téma prvního řádu, zcela neúměrné významu této země i významu tamního dění. USA otevřeně mluví o vojenské intervenci (o mandátu OSN dávno nikdo nemluví, ten v posledních 20 letech vyšel z módy). Pokrokové státy (v tom našem slova smyslu) se předhánějí, kdo z nich dříve uzná za prezidenta člověka, který se jím sám prohlásil a o kterém netušíme, jaká část lidu ho bude chtít přijmout.

Kolik je asi třeba jen v Africe zemí, kde jsou horší režimy, méně demokracie, horší životní podmínky? Jsou tyhle země denně v hlavních zprávách? Nejsou.

A jako obvykle se vytváří falešná představa, že žábou na prameni všeobecného blahobytu je jedna vládnoucí klika (či dokonce jeden lidový vůdce), s jehož odstraněním vypukne v této zemi ráj. A opět se zapomíná, že ho volily miliony lidí, kteří se případným převratem nevypaří a půjdou za něj i do boje. To chce vážně někdo riskovat? A proč?

Kolik je asi třeba jen v Africe zemí, kde jsou horší režimy, méně demokracie, horší životní podmínky? Jsou tyhle země denně v hlavních zprávách? Nejsou. Není na tom zrovna nějaký zvláštní zájem. Co takhle Kongo? Co kdyby teď dva týdny všichni

psali a vysílali denně celé hodiny o Kongu? Mají tam také jednu velikou řeku, diamanty, mají skoro třikrát víc obyvatel a jsou skoro třikrát větší než Venezuela, životní podmínky nesrovnatelně horší, vládnoucí prezident podle pozorovatelů a církve vyhrál podvodem. Ženy jsou tam mrzačeny, pygmejové vybíjeni a v některých provinciích prý bují kanibalismus. A co další země v Africe a po světě? Kolik jich je na tom aktuálně hůř než Venezuela? Kde všude budeme intervenovat? Ze které další země uděláme hlavní světové téma?

Mediálním tématem číslo jedna se nestane země, kde nejvíc lidí nejvíc trpí. Mediálním tématem se stane země, kde má někdo mocný aktuální významné zájmy.

Ne, mediálním tématem číslo jedna se nestane země, kde nejvíc lidí nejvíc trpí. Mediálním tématem se stane země, kde má někdo mocný aktuální významné zájmy. A všichni kolem mu to baští a s naprostou samozřejmostí přijímají, že nějaká Venezuela je teď jaksi samozřejmě pupkem světa.

Až zas večer uvidíme a uslyšíme další díl téhle mediální dělostřelecké přípravy, pomysleme na to, že někdo tady musel rozdat noty.

8. 1. 2026

Nedostatečná lítost Fridricha Merze

Ladislav Henek
Institut Václava Klause

„Odklon od jaderné energie byl vážnou strategickou chybou," prohlásil německý kancléř Merz na setkání hospodářské komory v sasko-anhaltském Halle, a dodal: „Když už k tomu došlo, měly zůstat v provozu nejméně poslední bloky." Lidová moudrost praví, že pozdní lítost je lepší než žádná lítost. Ovšem v tomto případě pouhá lítost už dávno nestačí. Na místě by byla spíše velká omluva, následovaná vzápětí popisem racionální cesty k nápravě mnoha chyb Německa, které svou radikální ideologickou politikou destruuje celou Evropu. Přičemž nejde zdaleka jen o nedomyšlený útěk od jádra. Německo je podporovatelem nebo mnohdy přímo strůjcem dalších nehorázných přešlapů, které mohou vést ke kolapsu celého evropského kontinentu. Jen namátkou:

Nejde zdaleka jen o nedomyšlený útěk od jádra. Německo je podporovatelem nebo mnohdy přímo strůjcem dalších nehorázných přešlapů.

Omluví se Německo za nekompromisní prosazování extrémní ideologie Green Dealu v Evropské unii, který by bez tlaku německých politiků v Bruselu nikdy neprošel? Německé vlády od Angely Merkelové, zejména pod vlivem Zelených, podporovaly ty nejutopičtější cíle Green Dealu, včetně balíčku „Fit for 55" a co nejrychlejšího přechodu na takzvanou klimatickou neutralitu. Omluví se za likvidaci průmyslu, včetně někdejší výkladní skříně Německa a Evropy, tedy výroby automobilů?

Omluví se Německo za postupnou likvidaci svobody slova ve své zemi, kde byl například David Bendels, šefredaktor Deutschland Kurier, odsouzen na 7 měsíců podmíněně za to, že jeho noviny zveřejnily karikaturu, fotomontáž tehdejší ministryně vnitra, na které držela cedulku, kde bylo napsané „Nenávidím svobodu slova"? Až po důrazných protestech novinářů bezmála z celého světa byl na nátlak vystrašených politiků tento nestoudný rozsudek odvolacím soudem zrušen. Brusel – opět s razantní podporou Německa – přitvrzuje pod záminkou „boje proti dezinformacím, nenávisti a extremismu" svůj regulační vliv na média a sociální sítě, přičemž se otáčí zády k jakékoli seriózní debatě o skutečném pluralismu a svobodě projevu. Situace je už dnes tristní: Oficiální průzkumy veřejného mínění ukazují, že více než polovina – v jiných průzkumech dokonce dvě třetiny – Němců se bojí otevřeně na veřejnosti mluvit o svých názorech… protože se bojí postihu. V dalších zemích „vyspělého Západu" je situace podobná. Svoboda slova je přitom základním pilířem demokracie.

Omluví se Německo za nekompromisní prosazování extrémní ideologie Green Dealu v Evropské unii, který by bez tlaku německých politiků v Bruselu nikdy neprošel?

Omluví se Německo za otevřenou podporu strašidelné woke ideologie, kterou Brusel dokonce ohlásil jako jednu ze svých nejdůležitějších priorit pro rok 2026? Občanům jsou od dětství vymývány hlavy touto ultralevicovou propagandou, místy prapodivnou, v některých ohledech bláznivou a v jiných až zvrácenou. Sílí varovné hlasy, v dnešní době zejména z USA, že woke rozvrací celou západní kulturu, ničí nejdůležitější hodnoty stabilizující společnost a žene lidi proti sobě v pohrdání a nenávisti. Pokud by se Němci postavili proti, celý tento šílený konstrukt by se v Evropě postupně sesypal jako onen příslovečný domeček z karet. Jenže Německo i na této cestě kráčí v čele evropských woke extrémistů.

Omluví se Německo za prosazování multikulturalismu, a za jeho vnucování dalším zemím? Následky radikální ideologie multikulturalismu jsou už dnes doslova tragické. Otřesná zločinnost migrantů, terorismus, likvidace tisíciletých západních hodnot, prudce postupující islamizace, radikalizace obyvatel, bouřících se vůči proměně celých oblastí Německa – jakožto i západní Evropy – na Blízký východ a Afriku. Jak upozorňují bezpečnostní experti, je to invaze, nikoli migrace. Pokud se nedokážeme této invazi ubránit a otočit ji zpět, Evropa jako prostor pokročilé západní civilizace skončí a vrátí se o několik staletí do minulosti. To už dnes kromě zaslepených politiků a aktivistů vidí v Evropě snad každý.

Není to konečný výčet toho, za co by se Německo mělo omluvit. Ale především by mělo začít všechny své chyby, decimující Evropu, neprodleně napravovat, ne jen se utápět v sebelítosti.

Omluví se Německo za novou strašidelnou vlnu válečného štváčství, které šíří Evropou a v němž také všemožně podporuje bruselské politiky? Za nové kolo zbrojení a rozhazování stamiliard euro? Nikdo nebere žádné zemi právo podporovat v jakémkoli konfliktu kteroukoli z válčících stran, ale výdaje s tím spojené by měly být vždy odsouhlaseny národem dotyčné země, a strašení válkou i bušení do válečných bubnů by nemělo nikdy přehlušit snahy o co nejméně krvavé, diplomatické řešení. Což právě Německo celá léta odmítalo.

Není to konečný výčet toho, za co by se Německo mělo omluvit. Ale především by mělo začít všechny své chyby, decimující Evropu, neprodleně napravovat, ne jen se utápět v sebelítosti. Je k tomu Německo ochotno? Jsou němečtí politici vůbec schopni takový obrat udělat? Pokud ne, tak je to pro Evropu tragická zpráva, která jen posílí úvahy o tom, že sjednocené Německo je už více než sto let hrozbou pro Evropu. Vzešly z něj dvě strašné světové války poté, kdy propadlo do hlubin ničivých ideologií. Jednou to byl krajní nacionalismus, posléze nacionální socialismus. Nyní vězí až po uši v další odpudivé, destruktivní ideologii: woke nebo také progresivismu. Dokáže se ještě vzpamatovat, pochopit své chyby a pomoci sobě a Evropě v jejich nápravě? Nebo zůstane hrozbou a bude muset být znovu rozděleno?

19. 1. 2026

Německé výročí v závoji nejistot

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Na neděli 18. 1. 2026 připadá 155. výročí sjednocení Německa. U nás si pravděpodobně málokdo vzpomene na slavnost ve francouzském paláci Versailles, kde pyšní vítězové nad Francií v prusko-francouzské válce oznámili světu vznik nové Německé říše, která ukončila staleté rozdrobení Německa na desítky států a státečků. Z věčného objektu evropských dějin se stal jejich asertivní subjekt a hybatel, nová evropská velmoc prudce se ženoucí k dominanci na kontinentě.

Z věčného objektu evropských dějin se stal jejich asertivní subjekt a hybatel, nová evropská velmoc prudce se ženoucí k dominanci na kontinentě.

Další vývoj ukázal, že zmíněné datum bylo svými důsledky jedno z nejdůležitějších. Vedou od něho přímé linie k oběma světovým válkám i k situaci a problémům Evropy současnosti. Nová velmoc byla od svého založení pro evropskou mocenskou rovnováhu příliš silná, ale zase ne tolik, aby dokázala Evropu ovládnout a jednoznačně jí dominovat. V tom leží příčiny problémů.

Sjednotitel Německa kancléř Bismarck si uvědomoval rizika, která by příliš silnému Německu hrozila, kdyby přimělo své partnery se proti němu spojit jako nepřátelé. Proto hrál zdrženlivou diplomatickou hru v evropské politice, v níž se proslavil jako „čestný makléř", který se vědomě vyhýbal střetům s ostatními velmocemi.

Nová velmoc byla od svého založení pro evropskou mocenskou rovnováhu příliš silná, ale zase ne tolik, aby dokázala Evropu ovládnout a jednoznačně jí dominovat.

Byl však čestnou výjimkou. Německá zahraniční politika po něm jen zřídka kdy vynikala realismem a zdrženlivostí. Přehnané sebevědomí, nereálné světovládné ambice a ideologická zaslepenost ji charakterizovaly v různých obdobích až příliš často. Agresivita vilémovského Německa přivedla svět ke vzniku první světové války, poválečná frustrace spojená s ekonomickou krizí přivedly k moci extrémistický nacistický režim, který rozpoutal druhou světovou válku a dopustil se v ní nejstrašnějších zločinů.

Po ní zůstalo Německo rozdělené a okupované, suverenita obou německých států byla válečnými vítězi omezena a jejich politika se pohybovala v předem vymezených mantinelech. Západní SRN se však přesto stala hospodářskou velmocí, nejsilnější na našem kontinentě.

Kancléř Kohl docílil připojení rozvrácené NDR k SRN a snažil se vstřícností a zdrženlivostí své politiky rozptylovat pochybnosti svých partnerů ze znovuzrození německé dominance v Evropě.

Zhroucení komunismu znamenalo příležitost k zopakování Bismarckova triumfu. Kancléř Kohl docílil připojení rozvrácené NDR k SRN a snažil se vstřícností a zdrženlivostí své politiky rozptylovat pochybnosti svých partnerů ze znovuzrození německé dominance v Evropě. Německo bylo pevnou součástí západních struktur, osvědčenou demokracií a silnou tržní ekonomikou. Jeho bývalý militarismus byl zapomenut, jeho bezpečnost se opírala o americký vojenský deštník v rámci NATO. Sjednocené Německo bylo průkopníkem vstřícné východní politiky vůči postkomunistickým zemím a Rusku, s nímž začalo v mnoha oblastech široce spolupracovat.

Těžiště EU se posunulo na východ. Z postkomunistické střední Evropy se stal průmyslový subdodavatelský pás, který dal hospodářské expanzi Německa nové zázemí, trhy a příležitosti.

Přesto byly změny v evropské politice dané znovusjednocením Německa velké a nevyhnutelné. Těžiště EU se posunulo na východ. Z postkomunistické střední Evropy se stal průmyslový subdodavatelský pás, který dal hospodářské expanzi Německa nové zázemí, trhy a příležitosti.

Společná evropská měna, kterou si zneklidněná Francie chtěla pojistit svého bývalého východního rivala, zafungovala jinak, než Francouzi očekávali.

Společná evropská měna, kterou si zneklidněná Francie chtěla pojistit svého bývalého východního rivala, zafungovala jinak, než Francouzi očekávali – dala Německu slabší měnu, než by bývala byla marka, zatímco celý jih eurozóny pro ně příliš silným eurem hospodářsky silně utrpěl. Německo se znovu stalo dominantní silou Evropy a dosáhlo toho poprvé bez války zcela mírovými prostředky.

Ale svět se nezastavil. Jestliže se říkávalo, že smyslem NATO bylo „to keep Americans in, Germans down and Russians out" (udržet Američany uvnitř, Němce dole a Rusy mimo), v současnosti to už evidentně přestává platit. Bohaté a zpohodlněné Německo si podmanila levicová progresivistická ideologie, která prostoupila celým tradičním politickým spektrem, podřídila si vrcholnou politiku a využila německou důkladnost, poslušnost a náklonnost k ideologické konformitě k tomu, aby mohla být propagována a prosazována v dalších evropských zemích i v evropských institucích.

Bohaté a zpohodlněné Německo si podmanila levicová progresivistická ideologie, která prostoupila celým tradičním politickým spektrem, podřídila si vrcholnou politiku a využila německou důkladnost, poslušnost a náklonnost k ideologické konformitě.

Německo se znovu stalo sebestřednou, ideologicky motivovanou silou neberoucí ohled na realitu a budoucí dopady, jak pro sebe samé, tak pro své okolí. Extrémistická zelená politika, likvidující německý průmysl, masová migrace rozvracející německou společnost a genderová ideologie, která rozbíjí její základní strukturu, se staly hlavními prioritami, které vlády nejmocnější země Evropy prosazují doma i v Evropské unii a ve světě.

Německo se znovu stalo sebestřednou, ideologicky motivovanou silou neberoucí ohled jak na realitu a budoucí dopady, jak pro sebe samé, tak pro své okolí.

Dnes se zdá, že s dosavadními jistotami, na něž jsme se spoléhali, je konec. NATO se otřásá – Američané chtějí z Evropy ven, Trump má progresivisty ne za spojence, ale protivníky, Rusové budou v novém multipolárním světě zjevně mocensky zpátky a Němci už sice dávno nejsou dole, ale zdá se, že nejsou schopni Evropu realisticky vést. Je nejasné, co z Německa zaplaveného migranty bude za pár generací, není jasné, co bude s německým průmyslem, není jasné, co bude v nové situaci s Evropskou unií. Německo vstupuje do nejistého období a my spolu s ním.

19. 1. 2026

Kvadratura grónského kruhu a český zájem

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

Letošní Světové ekonomické fórum ve švýcarském Davosu je vhodné alespoň po očku sledovat. Ne snad kvůli tomu, že už skončila neslavná éra Klause Schwaba a jeho „velkého resetu" skrze Davos prosazovaného, ani ne proto, že by proto nějak zázračně a naráz ovládly Davos myšlenky volného trhu a diskuse o cestách ke společnosti hospodářského růstu a svobody. To určitě ne. Na to je Davos zřejmě stále ještě příliš „davoský". Ale proto, že se do Davosu chystá americký prezident Donald Trump se svým týmem ministrů a klíčových poradců v době, kdy se část světového politického dění točí kolem Grónska a Trumpova slova ve Švýcarsku mohou leccos naznačit.

Je se pak čemu divit, řeknu-li, že Trumpovo chování vůči Grónsku můžu chápat jen velmi obtížně?

Kdo viděl diskusi Donalda Trumpa se zástupci největších amerických těžařských společností s médii, musel být, tak jako já, zaražen slovy amerického prezidenta, když o Grónsku prohlásil, že si „jej Američané vezmou, ať se to Grónsku líbí, nebo ne". Už „venezuelská" akce se svým pojetím i výsledkem vymykala lecčemu představitelnému a Rubiova slova o tom, že „být politikem na Kubě, měl bych obavy", byla podobně výhružná. Je se pak čemu divit, řeknu-li, že Trumpovo chování vůči Grónsku můžu chápat jen velmi obtížně?

Je v našem (českém i středoevropském) zájmu, aby se USA stáhly z Evropy (nebo aby v evropském prostoru významně svoji přítomnost oslabily)? Kdo uvolněný prostor vyplní?

Zdá se, že Trumpovy Spojené státy skutečně nakonec Grónsko získají a neočekávám, že v Davosu vystoupí Donald Trump se státnicky přesvědčivým zdůvodněním své chuti na tento ostrov. Nevím. Možná se bude odvolávat na Dohodu o obraně Grónska z roku 1951 (jak hájí svoje představy doma v USA), která Američanům a jejich ozbrojeným silám dovoluje vcelku velmi volný pohyb po celém ostrově. Tato Dohoda však vyžaduje souhlas obou stran. A ten tady (prozatím?) není. Jak to dopadne, zřejmě brzy uvidíme.

Ptejme se však po kontextu, souvislostech, důsledcích takového počínání a co to vše může znamenat pro Českou republiku.

Čím méně amerického vlivu v Evropě, tím silnější budou hlasy volající po další bruselské centralizaci, po jednotné evropské zahraniční politice, jednotné bezpečnostní politice a po budování evropské armády.

Spor o Grónsko je sporem uvnitř NATO. Je to pro nás vývoj dobrý? Je v našem zájmu rozkymácení vnitřní stability aliance? Je v našem (českém i středoevropském) zájmu, aby se USA stáhly z Evropy (nebo aby v evropském prostoru významně svoji přítomnost oslabily)? Kdo uvolněný prostor vyplní? Už nějaký čas slyšíme z Německa politické hlasy, že tato země je připravena převzít vůdčí roli na kontinentu, a z německého parlamentu dokonce začínají znít hlasy, že Německu by mělo být dovoleno vlastnit jaderné zbraně. Takový vývoj si v našem vlastním zájmu a po všech našich historických zkušenostech se sousedním Německem přát nemůžeme.

Proces amerického „odcházení" z Evropy by se tak snadno mohl proměnit v nežádoucí vývoj „vytlačování" Američanů z kontinentu, což by opět bylo v přímém rozporu s českými zájmy.

Čím méně amerického vlivu v Evropě, tím silnější budou hlasy volající po další bruselské centralizaci, po jednotné evropské zahraniční politice, jednotné bezpečnostní politice a po budování evropské armády. Pokud by budoucnost NATO měla být opravdu v sázce, Evropská unie pod vedením Německa asi společnou armádu budovat začne. Vrhne (což už činí) ohromující finanční prostředky do zbrojení, vybuduje mocný zbrojní průmysl a americkou nepřítomnost nahradí třeba vojenskou přítomností ukrajinskou. Je to tak nereálné v době, kdy si Evropa udělala z Ruska strašáka a z Ukrajiny vojenskou sílu, které se klaní?

Bude-li chtít Trump získat Grónsko nepřesvědčivou argumentací „absolutně potřebujeme Grónsko, protože je obklíčené čínskými a ruskými loděmi", kterou ovšem podpoří přesvědčivou silou svých celních tarifů, přispěje v Evropě k dalšímu vyostření antiamerické nálady a nárůstu antiamerického sentimentu v politickém i veřejném mínění. Proces amerického „odcházení" z Evropy by se tak snadno mohl proměnit v nežádoucí vývoj „vytlačování" Američanů z kontinentu, což by opět bylo v přímém rozporu s českými zájmy.

Současná česká vládní reprezentace, sotva pár týdnů ve svých funkcích, je „grónským" problémem konfrontována s některými svými předvolebními sliby a její pozice záviděníhodná není. Musí obratně a citlivě manévrovat. Je jistě pochopitelné, že se vůči americkému prezidentu Trumpovi příliš viditelně a hlasitě vymezovat nechce. Už proto, že „být proti Trumpovi" dnes znamená „být s Merzem, Macronem, von der Leyenovou či Starmerem". Takhle hloupě to v dnešní době stojí a takhle zmateně nám to tady Fiala s Lipavským zanechali. Přesto ale není ani možné tvářit se, že se nic neděje, že „America First" si může dovolit všechno. A v tomto kontextu by to nová vláda s mlčením příliš přehánět také neměla.

Jediným orientačním bodem by měl zůstat český národní zájem a jeho sledování. A tím je zachování (alespoň jisté míry) amerického vlivu v Evropě, který jediný je schopný udržet německé (a bruselské) ambice na uzdě.

Jak tedy provést onu kvadraturu „grónského" kruhu co nejobratněji? Jediným orientačním bodem by měl zůstat český národní zájem a jeho sledování. A tím je zachování (alespoň jisté míry) amerického vlivu v Evropě, který jediný je schopný udržet německé (a bruselské) ambice na uzdě. Pokud Američané odejdou, prostor „po USA" tu obsadí německá Evropská unie velmi rychle.

„Být proti Trumpovi" dnes znamená „být s Merzem, Macronem, von der Leyenovou či Starmerem". Takhle hloupě to v dnešní době stojí a takhle zmateně nám to tady Fiala s Lipavským zanechali. Přesto ale není ani možné tvářit se, že se nic neděje.

Ale českým národním zájmem je snad i pokoušet se o návrat k vlastní, třeba sebevědomější, zahraniční politice a nepodřizovat se slepě a bez odporu zájmům velmocí. Toho jsme si za Fialy užili dost a dost.

„Grónsko" se tak stane jistým testem i obrazem odhodlanosti nové vlády Andreje Babiše hájit jinou zahraniční politiku než tu, kterou nám tady „servírovala" bývalá Fialova vláda. A to považuji za mimořádně důležitý úkol!

20. 1. 2026

Kapitalismu je 35. Všechno nejlepší a dlouhá léta

Ladislav Jakl
člen správní rady IVK

S jistou nostalgií jsem si dnes vzpomněl na jedno malé výročí. Je to přesně 35 let, co jsem byl v Obecním domě přítomen historicky první dražbě v rámci právě spuštěné malé privatizace. V zemi se snad nejmenším podílem soukromých živostí v celém „táboře socialismu" tak konečně první trafiky, květinářství, papírnictví nebo řeznictví získaly své konkrétní majitele.

Malá privatizace nebyla prvním transformačním krokem, ale byla krokem s jistým občanským rozměrem, protože se týkala našeho denního života

Vzpomínám na tehdejší boje o to, že zaměstnanci těch malých provozů by měli mít předkupní právo (proč by měli být zvýhodněni vůči jiným občanům?), že při koupi těch malých koloniálů a hospod budou použity černé peníze vekslaků a pašeráků (no to je snad dobře, že tyhle peníze končily v naší reálné ekonomice a ne někde ve striptýzových barech na Riviéře!) a že by měl někdo hlídat, aby byl v každé ulici rovnoměrný počet různých služeb a obchodů (protože zákazník je asi blbec a nebude poptávat pestrost nabídky sám).

Kolem nás vypukla konkurence, soutěž a snaha majitelů a zaměstnanců uspokojit primárně zákazníka, a ne nějakého soudruha na podniku.

Malá privatizace nebyla prvním transformačním krokem, ale byla krokem s jistým občanským rozměrem, protože se týkala našeho denního života. Kolem nás vypukla konkurence, soutěž a snaha majitelů a zaměstnanců uspokojit primárně zákazníka, a ne nějakého soudruha na podniku.

Téhle dražbě ale předcházela ještě jedna událost, na kterou také vzpomínám hodně osobně. Druhého ledna 1991 ráno jsem byl na návštěvě u tehdejšího ministra privatizace Tomáše Ježka. Jeho pracoviště tehdy sídlilo na Senovážném náměstí. Od něj jsem (už nevím proč) přejel na Letnou. A tam jsem šel dolů ulicí Milady Horákové (pokud se tak už tehdy jmenovala). Pořád ještě bylo brzo ráno, vchody do obchodů se uklízely a špinavá voda z kbelíků vylévala na chodník. Zrovna kolem všude otevírali. První den v režimu liberalizovaných cen.

Šel jsem kolem těch obchodů a zažíval slavnostní pocit. Konečně normální opravdové reálné volné ceny, a ne ty úředničky nařízené. Jasně, pamětníci namítnou, že tehdy během pár dnů ceny některých typů zboží přechodně vylétly až o desítky procent. Ale nějak se od socialismu cuknout muselo. A hlavně, bez tohoto kroku by do privatizace živností – spuštěné jen o tři týdny později – nikdo nešel.

Dnes volnou tvorbu cen a privátní vlastnictví v ekonomice mezi běžnou veřejností moc nikdo neobhajuje. Sílí poptávka po řízení, regulaci, pravidlech, kvótách, etatizaci. Že to je cesta k chudobě a nesvobodě, to je dnes lidé vnímají daleko méně než před 35 lety.

Na slavnostní pocit při obou historických momentech si pamatuji dobře. Snad tyhle chvíle neodnese čas a nenainstaluje nám řízenou společnost 2.0. A to není žádné strašení nereálnou hrozbou. Bohužel.

26. 1. 2026

O iluzi bezpečnostních garancí

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Pařížské schůzce tzv. koalice ochotných dominovalo téma bezpečnostních záruk pro Ukrajinu. Chápou se jako zajištění bezpečnosti Ukrajiny po skončení války proti potenciální opakované agresi ze strany Ruska.

Bezpečnostní záruka jinými slovy znamená, že země, která jí Ukrajině poskytne, se zavazuje v případě jejího opětovného napadení Ruskem s touto jadernou velmocí vstoupit na straně napadené země do války.

Bezpečnostní záruka jinými slovy znamená, že země, která jí Ukrajině poskytne, se zavazuje v případě jejího opětovného napadení Ruskem s touto jadernou velmocí vstoupit na straně napadené země do války. To je velmi vážná věc, jíž vláda, která takovou záruku poskytne, riskuje osud a existenci vlastní země a jejích obyvatel. Je třeba si to takto otevřeně říci, abychom dobře rozuměli tomu, co Ukrajina po svých podporovatelích požaduje a proč se oni zdráhají jí takové závazky poskytnout.

NATO po pádu komunismu a zániku Varšavské smlouvy ztratilo svůj původní smysl, neboť Rusko potácející se v jelcinovském rozvratu a ekonomickém pádu přestalo být USA a evropskými velmocemi chápáno jako vážný soupeř a hrozba.

Ukrajina se o získání takové jednoznačné bezpečnostní záruky snažila prakticky od počátku tohoto století v podobě získání členství v NATO, které se předtím rozšířilo o některé bývalé postkomunistické země daleko na východ.

NATO po pádu komunismu a zániku Varšavské smlouvy ztratilo svůj původní smysl, neboť Rusko potácející se v jelcinovském rozvratu a ekonomickém pádu přestalo být USA a evropskými velmocemi chápáno jako vážný soupeř a hrozba. Východoevropské postkomunistické a postsovětské země vzhledem ke své historické zkušenosti se však obav v Ruska nikdy nezbavily a v členství v NATO viděly definitivní potvrzení svého vyvázání se z ruské sféry vlivu a začlenění do bohaté západní části světa.

Pro USA se tak NATO nakonec stalo výhodnou platformou, jak pronikat do prostoru bývalého východního bloku, upevňovat tam jeho prostřednictvím svůj vliv a případně i ovlivňovat dění v samotném Rusku. Význam NATO jako politické platformy využitelné pro podporu a prosazování americké politiky postupně v očích amerických stratégů výrazně přesáhl jeho význam vojenský. Americká vojenská dominance totiž získala takový rozměr, že pro ostatní členy fakticky znamenala rezignaci na snahu zajistit svou obranu vlastními silami. O tom jasně vypovídá tristní situace ozbrojených sil drtivé většiny evropských členů NATO a jejich zmatené reakce na dnešní změnu americké politiky a mezinárodní situace, stejně jako pocit Trumpovy administrativy, že je pro ně NATO vlastně přítěží.

Význam NATO jako politické platformy využitelné pro podporu a prosazování americké politiky postupně v očích amerických stratégů výrazně přesáhl jeho význam vojenský.

USA nepokládaly a nepokládají Rusko za svého globálního soupeře a existenční hrozbu, jakou byl v minulosti Sovětský svaz. Tím se po třiceti letech „amerického

míru“ (Pax Americana) stala Čína, která ekonomicky i vojensky vyrostla do podoby globální supervelmoci. Rusko bylo Západem vnímáno sice jako komplikovaný partner disponující ohromným jaderným arzenálem, který ale disponuje velmi atraktivními obchodními příležitostmi a ekonomicky není konkurent, ale spíše se Západem doplňující se komplementární dodavatel surovin.

Americká vojenská dominance získala takový rozměr, že pro ostatní členy fakticky znamenala rezignaci na snahu zajistit svou obranu vlastními silami.

V této atmosféře nebylo rozšiřování NATO bráno USA jako reálný a vážný závazek vstoupit do války v případě napadení nových východoevropských členů Ruskem a riskovat tak třetí světovou válku. Nikdo ani vážně nepředpokládal, že by se z rozvalu po rozpadu SSSR otřesené Rusko mohlo vojenské agrese vůbec odvážit. Čečenské války a ruská operace v Gruzii nepřesvědčily o schopnostech ruské armády vést moderní válečné operace. Západ byl ve vytrvalé mocenské ofenzívě a Rusko v defenzívě. Západní velmoci mu nepřiznávaly ani zónu vlivu v zemích bývalého SSSR, v nichž silné vazby na Rusko dosud přetrvávaly. Příkladem tohoto přístupu může být evropský projekt s názvem Východní partnerství, jehož smyslem nebylo rozvíjet spolupráci s Ruskem, jak by si mohl někdo málo informovaný namlouvat, ale naopak oddělení postsovětských republik od Ruska a jejich připoutání k EU. Rusko tyto tendence vnímalo velmi negativně a rozpory začaly sílit.

Nikdo ani vážně nepředpokládal, že by se z rozvalu po rozpadu SSSR otřesené Rusko mohlo vojenské agrese vůbec odvážit.

Režim Vladimíra Putina na překonání hospodářské a vojenské slabosti Ruska horečně pracoval. Opustil věčné neúspěšné pokusy Rusko demokratizovat a vrátil se k dlouhé tradici autoritativní vlády a tuhého centralismu, který po vzoru carského i komunistického režimu vsadil na udržení jednoty a pořádku silou potlačující vznikající problémy a antagonismy. Nahrála mu z ruského pohledu příznivá ekonomická situace ve světě a vysoká ceny paliv a surovin, což umožnilo stabilizovat státní finance a podstatně zvýšit životní úroveň obyvatel. Ti za Putinovy vlády zažívali nejen v kontrastu s rozvratem jelcinovské éry, ale vůbec v celé ruské historii z hlediska životní úrovně nejlepší a paradoxně i v ruských poměrech relativně nejsvobodnější období historie, což režimu zajistilo širokou společenskou podporu. V tom existoval výrazný rozdíl od Ukrajiny, která se až do války v roce 2022 nevymanila z postsovětského chaosu, hospodářského úpadku, chudoby a s tím spojené masové emigrace.

Sílící putinovské Rusko už nehodlalo připustit další omezování své sféry vlivu, naopak chtělo být uznáno za velmoc s respektovanými zájmy. Začalo silně zbrojit a asertivně působit na Blízkém východě (Sýrie), v Africe i ve Střední Asii. Západ to nebral na vědomí a bezstarostně se s Ruskem pustil do zápasu o Ukrajinu, které sliboval členství v NATO a EU. Další průběh tohoto střetu je dobře znám.

Sílící putinovské Rusko už nehodlalo připustit další omezování své sféry vlivu, naopak chtělo být uznáno za velmoc s respektovanými zájmy.

Pro nás i Ukrajinu je podstatné to, že se ukázalo, že opravdové bezpečnostní garance, o nichž dlouhodobě Ukrajina sní, jí nikdo nechce a nikdy nechtěl vážně poskytnout. Dnes je situace o to horší, že Rusko svou agresí západní velmoci přesvědčilo, že opravdu neváhá jít kvůli Ukrajině do války a učiní tak kdykoliv znovu. Členství Ukrajiny v NATO, projekt, kvůli němuž se celá dnešní ukrajinská tragédie rozpoutala, tak dnes vůbec není na stole.

Doba se změnila a dříve unipolární svět s nezpochybnitelnou americkou hegemonií se rozpadá do multipolární struktury. USA dnes jasně dávají najevo, že mají svou výsostnou sféru vlivu, kterou je západní polokoule, a jsou připraveny jednat o podobných sférách dalších velmocí a respektovat je. Tato bezpečnostní strategie staví nad smyslem a existencí NATO velký otazník. Celkově tento vývoj znamená velké oslabení dosavadního západního bloku a velké snížení jeho akceschopnosti. Bez USA bude mít Evropa velké problémy ubránit sebe sama, natož pokračovat v expanzi na východ.

Do přímé války s Ruskem o Ukrajinu se nechce vůbec nikomu. Proto všechna jednání o nezpochybnitelných západních bezpečnostních zárukách pro Ukrajinu poté, co se podaří dojednat mír či alespoň příměří, jsou pouze pokryteckým divadlem. Těžko může někdo soudný věřit tomu, že ti, jejichž vojska nepřišla Ukrajině pomoci s ruskou agresí dnes, příště prý už opravdu zasáhnou. Potvrdila to zcela jasně i pařížská schůzka koalice ochotných. Z 30 zemí pouze Británie a Francie předstírají, že jsou ochotny někam posílat malý počet vojáků, ale to jen v případě, že na Ukrajině bude už mír.

USA dnes jasně dávají najevo, že mají svou výsostnou sféru vlivu, kterou je západní polokoule, a jsou připraveny jednat o podobných sférách dalších velmocí a respektovat je.

Ukrajina již získala po vzniku své samostatnosti v roce 1994 bezpečnostní garanci od tří velmocí včetně Ruska v rámci tzv. Budapešťského memoranda. Nikoho v roce 2022 po ruském útoku ani nenapadlo, že by měla být honorována. Prý to nebyla řádně ratifikovaná mezinárodní smlouva. Ne, do války s jadernou mocností se nechodí kvůli formálním procedurám. Jde o existenci země, o existenci lidstva. Ukrajina bohužel proto žádné vážné a spolehlivé bezpečnostní garance nedostane. Nikdo za ní nic nevybojuje, nikdo jí před ničím neochrání. Tomu musí přizpůsobit svou politiku, reálně hodnotit své možnosti a s vědomím toho se snažit zachránit maximum své státnosti a suverenity.

Těžko může někdo soudný věřit tomu, že ti, jejichž vojska nepřišla Ukrajině pomoci s ruskou agresí dnes, příště prý už opravdu zasáhnou.

Zatím se však nezdá, že by si to Zelenskyj a spol. uvědomovali nebo byli schopni takto jednat. O výsledku současných mírových jednání lze proto mít oprávněně vážné pochybnosti.

12. 1. 2026

Předplatné IVK na rok 2026

institut VÁCLAVA KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, newslettery plus, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 1000 Kč.
Studentské předplatné 500 Kč.

predplatne@institutvk.cz